

**REGLEMENTAREA JURIDICĂ A ADMINISTRATORILOR ÎN
LEGISLAȚIA EUROPEANĂ**

NICOLETA-RODICA DOMINTE

Societățile comerciale reprezintă nucleul principal al unei economii de piață performante. Principalele forme de societăți comerciale înființate sunt societatea pe acțiuni și societatea cu răspundere limitată. În contextul reglementărilor actuale, materia societăților comerciale are o poziție specială fiind reglementată atât la nivel național, în cadrul legislației statelor europene, cât și la nivel comunitar prin intermediul directivelor Uniunii Europene¹. Astfel, se conturează o relație de interdependență, între cele două forme legislative, a cărui efect principal constă în primatul legislației comunitare față de cea națională². Aceste dispoziții normative se completează reciproc, dar normele juridice comunitare reglementează, în general, aspecte referitoare la societățile de capitaluri și societatea cu răspundere limitată.

În domeniul societăților comerciale, legislația națională a devenit parte integrantă a procesului de armonizare, deoarece dispozițiile cadru au fost reunite la nivelul directivelor și regulamentelor comunitare. În materia societății pe acțiuni, procesul de armonizare legislativă a fost cristalizat prin adoptarea Regulamentului nr. 2157 din 8 octombrie 2001 privind Statutul societății comerciale europene, ce reprezintă un numitor comun în temeiul căruia s-a creat un cadru juridic european unitar și special³.

În cadrul acestui articol va fi analizat regimul juridic al administratorilor din cadrul societății pe acțiuni, deoarece această formă de societate este singura reglementată uniform la nivel european.

---

¹ A se vedea detalii privind directivele comunitare R. Bennett, *European Business*, Ed. M & Pitman Publishing, London, 1997, p. 143-146; Corina Leicu, *Repere ale legislației comunitare în domeniul societăților comerciale*, Revista de Drept Comercial nr. 11, 1996, p. 35-38.

² Pentru detalii O. Manolache, *Drept comunitar. Instituții comunitare*, vol. I, Ed. All Beck, București, 1999, p. 50-60; David Bethlehem, *International Law, European Community Law, National Law: Three Systems in Search of a Framework*, în "International Law Aspects of the European Union, editată de Martti Koskenniemi, Kluwer Law International, The Hague, 1998, p. 169-196.

³ Council Regulation (EC) no. 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European Company (SE) publicată în Jurnalul Oficial al Comunității Europene L. 294 din 10.11.2001. Regulamentul se aplică pe teritoriul statelor membre ale Uniunii Europene, cât și în Spațiul Economic European. (www.europa.eu.int/rapid/pressReleases.IP/04/1195.din.08/10/2004)

Organul societar, ce are rolul de a exercita operațiunile de gestiune ale unei societăți comerciale, este constituit din administratori numiți sau aleși de către adunarea generală a asociaților sau a acționarilor. În contextul structurii organizatorice a administratorilor, în cadrul societății pe acțiuni, reglementarea comunitară menține *spiritul* prevederilor naționale, deoarece în art. 38 din Titlul III, *Structure of the SE*, Regulamentul nr. 2157/2001 au fost legiferate cele două sisteme europene: clasic și modern. Aceasta reprezintă o juxtapunere a dispozițiilor naționale europene, pentru că sistemul tradițional este de inspirație franceză, iar sistemul modern de origine germană⁴. Din punct de vedere geografic, sistemul tradițional a cunoscut o răspândire teritorială mult mai vastă decât cel modern, întrucât primul a fost transpus în legislația română, belgiană, italiană, portugheză și spaniolă, iar modelul german a fost receptat în Austria, Franța, Elveția și Liechtenstein. De asemenea, în statele nordice (Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia și Suedia), societățile pe acțiuni au fost reglementate prin îmbinarea elementelor specifice sistemului de drept francez și german.

Doctrina a apreciat diferit regimul juridic al administratorilor, astfel încât reprezintă fie "*guvernul unei societăți comerciale*"⁵, fie "*mandatarii acesteia, cu dreptul de a reprezenta societatea și de a efectua acte de gestiune*"⁶, fie "*managerii care efectuează operațiuni de administrare zilnică a societății*"⁷. Astfel, rolul principal al administratorilor constă în "[...] *aducerea la îndeplinire a obiectului de activitate al societății, afară de restricțiile arătate în actul constitutiv*" în conformitate cu art. 70, alin. 1 din Lege nr. 31/1990 privind societățile comerciale⁸. În acest context, reiese că principala funcție a administratorilor este aceea de gestiune a obiectului de activitate al societății comerciale. Totuși, în literatura juridică a fost cristalizată opinia, confirmată și de practică în cazul societății pe acțiuni, în temeiul căreia se constată o modificare a funcției principale a administratorilor și o transgresiune de la funcția de gestiune spre cea de control și supraveghere a activității directorilor societății comerciale⁹. Opiniile prezentate au fost cristalizate în cadrul structurii sistemului modern.

---

⁴ Pentru detalii I. Macovei, *Instituții în dreptul comerțului internațional*, Ed. Junimea, Iași, 1987, p. 154-155; D. A. Sitaru, *Dreptul comerțului internațional*, vol. I, Ed. Actami, București, 1996, p. 277-278.

⁵ M. Hessel, *Administrarea societăților pe acțiuni în economia de piață și de tranziție*, Ed. All, București, 1997, p. 13-14.

⁶ A se vedea Ph. Merle, *Droit commercial. Sociétés commerciales*, Ed. Dalloz, Paris, 2001, p. 404.

⁷ A se vedea L. B. Laandman, *Doing Business in the U.S. Legal opportunities and pitfalls*, Ed. John Wiley & Sons, New York, 1996, p. 93.

⁸ Republicată în Monitorul Oficial nr. 1006 din 17 noiembrie 2004.

⁹ I. L. Georgescu, *Drept comercial român*, vol. II, Ed. All Beck, 2002, București, p. 376.

Primul sistem legiferat în Titlul III, Secțiunea 1 din Regulamentul nr. 2157/2001 este cel modern, care este alcătuit dintr-un consiliu de supraveghere și administratori. În temeiul art. 40, paragraful 2 din Regulamentul nr. 2157/2001 se reiterează regula generală conform căreia membrii consiliului de supraveghere vor fi numiți prin statut sau a ieși de către adunarea generală a acționarilor. În general, componența consiliului de supraveghere este alcătuită din acționari, reprezentanți ai salariaților, dar și ai băncilor¹⁰.

Reglementarea europeană este formulată în temeiul legislațiilor naționale evidențiind că rolul esențial al consiliului de supraveghere constă în exercitarea operațiunilor de supraveghere și control a activității desfășurate de către administratori. Această atribuție este transpusă în practică pe trei direcții¹¹ diferite reglementate de art. 40, paragraful 1 și art. 41, paragraful 1 și 3 din Regulamentul nr. 2157 din 8 octombrie 2001:

- *supravegherea activității desfășurate de către administratori;*
- *administratorii trebuie să prezinte rapoarte privind desfășurarea activității societății;*
- *comerciale europene;*
- *consiliul de supraveghere are dreptul de a solicita orice fel de informații de la administratori în vederea efectuării controlului în conformitate cu art 40 (1).*

O atribuție importantă a consiliului de supraveghere constă în numirea și revocarea administratorilor. Deși administratorii sunt reprezentanții voinței sociale¹², în sistemul modern administratorii sunt aleși direct de către membrii consiliului de supraveghere și indirect de către adunarea generală a acționarilor. În conformitate cu prevederile art. 39, paragraful 2 din Regulamentul nr. 2157/2001 este enunțată o excepție stipulată în legislația altor state europene, precum Cehia, în conformitate cu care administratorii pot fi aleși și revocați de către adunarea generală a acționarilor în temeiul dispozițiilor legislației naționale a statului membru referitoare la societatea pe acțiuni¹³. Astfel,

¹⁰ E. Munteanu, *Regimul juridic al administratorilor societăților comerciale*, Ed. All Beck, București, 2000, p. 210-211 (în cadrul sistemului de drept german).

¹¹ Regulamentul nr. 2157/2001 - Art. 40, paragraful 1 "The supervisory organ shall supervise the work of the management organ. [...]" și Art. 41, paragraful 1 "The management organ shall report to the supervisory organ [...] on the progress and foreseeable development of the SE's business." și paragraful 3 "The supervisory organ may require the management organ to provide Information of any kind it needs to exercise supervision in accordance with Article 40 (1)".

¹² C. Gheorghe, *Societăți comerciale. Voința asociaților și voința socială*, Ed. All Beck, București, 2003, p. 94-95.

¹³ Pentru detalii J. Mills, D. Roach, L. Rowbotham, *Business Law Guide to the Czech Republic*, Ed. CCh Europe, 1994, p. 23,24. Art. 39, paragraful 2 din Regulamentul nr. 2157/2001, "A

reglementarea comunitară a prevăzut atât regula, cât și excepția conferind o competență subsidiară și condiționată adunării generale a acționarilor în alegerea administratorilor. În temeiul dispozițiilor enunțate, atât administratorii, cât și membrii consiliului de supraveghere sunt aleși de către adunarea generală a acționarilor. În comparație cu sistemul clasic în cadrul căruia există o structură ierarhică piramidală, în acest caz, în sistemul modern este eliminat rolul de subordonare dintre administratori și membrii consiliului de supraveghere, deoarece cele două organe sunt alese în temeiul voinței sociale a societății europene, iar atribuțiile sunt diferite. Având în vedere anularea subordonării, precum și funcția principală de control a consiliului de supraveghere considerăm că rolul consiliului de supraveghere corespunde cenzorilor din sistemul clasic reglementat în România¹⁴. Astfel, pentru prima dată cenzorii au atribuția de numire a administratorilor. Totuși, prevederile art. 48, paragraful 1 și 2 din Regulamentul nr. 2157/2001 nu cadrează cu funcția de cenzor a consiliului de supraveghere, întrucât acesta are atribuții de autorizare și chiar efectuare a unor tranzacții¹⁵.

Membrii consiliului de supraveghere trebuie să aleagă un președinte din rândul lor. În acest sens, art. 42 din Regulamentul nr. 2157/2001 dispune că „*Membrii consiliului de supraveghere trebuie să aleagă un președinte din rândul lor. Președintele va putea fi numit numai dintre reprezentanții acționarilor, dacă jumătate din numărul membrilor sunt aleși din rândul salariaților*”. Această prevedere respectă coordonatele voinței sociale, deoarece acționarii reprezintă voința socială, iar salariații au, doar, un drept de informare și consultare în privința activității administratorilor. Totuși, rolul președintelui consiliului de supraveghere este diferit de președintele din sistemul clasic, având în vedere că nu are dreptul de a reprezenta societatea în relațiile cu terții.

Spre deosebire de sistemul clasic, membrii consiliului director pot fi doar persoane fizice, cu funcții executive, care nu trebuie să aibă calitatea de acționari ai societății¹⁶. Membrii consiliului director au rolul de directori generali ai societății, dar, de fapt, sunt adevărații administratori ai societății,

---

Member State may, however, require or permit the statutes to provide that the member or members of the management organ shall be appointed and removed by the general meeting under the same conditions as for the public limited-liability companies that have registered offices within its territory”.

¹⁴ Pentru aceeași opinie a se vedea E. Munteanu, *op. cit.*, p. 203.

¹⁵ Art.48, paragraful 1 din Regulamentul 2157/2001, “*An SE's statutes shall list the categories of transactions which require authorisation of the management organ by the supervisory organ [...]*” și paragraful 2 “*A Member State may, however, provide that in the two-tier system the supervisory organ may itself make certain categories of transactions subject to authorisation*”.

¹⁶ Ph. Merle, *op. cit.*, p. 479.

pentru că în temeiul prevederilor art. 39, paragraful 1 din Regulamentul nr. 2157/2001 îndeplinesc atribuții de gestiune și administrare în cadrul societății comerciale.

Sistemul tradițional reprezintă prima formă de organizare a administratorilor în societățile pe acțiuni din Europa. Titlul III, secțiunea 2 din Regulamentul nr. 2157/2001 reglementează sistemul clasic francez, care a fost preluat și de legislația română. Structura organizatorică a societății pe acțiuni, în temeiul sistemului tradițional, este formată din adunarea generală a acționarilor, consiliul de administrație, comitetul de direcție (-facultativ-) și directori. Componenta consiliului de administrație variază de la un stat la altul, astfel încât membrii pot fi acționarii, reprezentanții salariaților sau chiar terțe persoane¹⁷. Din coroborarea dispozițiilor art. 43, paragraful 3 cu art. 45 din Regulamentul nr. 2157/2001 reiese că în cadrul consiliului de administrație vor fi aleși reprezentanți ai salariaților. Acest aspect reprezintă o "marcă" a Uniunii Europene, care a dorit să consacre dreptul la informare și consultare ai salariaților în privința activității administratorilor, reprezentând o tendință mai veche a Uniunii Europene privind protecția angajaților în cadrul societăților comerciale¹⁸.

În contextul ultimelor modificări din legislația franceză, consiliul de administrație deține "*pouvoir général d'orientation, d'évocation et de surveillance*"¹⁹. Aceste modificări ale Codului comercial francez, care au survenit în anul 2000, nu au fost incluse în reglementarea comunitară. Astfel, atribuțiile și statutul consiliului de administrație se apropie de consiliul de supraveghere din dreptul german. Practic având în vedere cele trei dimensiuni de activitate ale consiliului de administrație putem afirma că rolul său este de orientare și supraveghere a activității desfășurată de membrii comitetului de direcție. Această transformare se observă și în practica societăților pe acțiuni române în situația numirii unui comitet de direcție²⁰. Totuși, aceste transformări legislative sunt specifice prevederilor naționale, pentru că la nivel comunitar s-au menținut ideile de bază ale sistemului tradițional.

În temeiul prevederilor art. 151, al. 2 din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale consiliul de administrație se întrunește cel puțin odată pe

¹⁷ St. D. Cărpenaru, *Drept comercial român*, Ed. All, București, 1998, p. 332; Ph. Merle, *op. cit.*, p. 393-398.

¹⁸ A se vedea D. Leonard, *Guide to the European Union*, Ed. Profile Books Ltd., London, 1997, p. 165-167; A. Roney, S. Budd, *The European Union*, Ed. Kogan Page, London, New Hampshire, New Delhi, 1998, p. 54-56.

¹⁹ Pentru detalii Ph. Merle, *op. cit.*, p. 433-436.

²⁰ St. D. Cărpenaru, C. Predoiu, S. David, Gh. Piperea, *Societățile comerciale. Reglementare, doctrină jurisprudență*, Ed. All Beck, București, 2002, p. 342.

lună la sediul societății. De asemenea, art. 151, al. 3 prevede "*Convocările pentru întrunirile consiliului de administrație vor cuprinde locul unde se va ține ședința [...]*". Astfel, deși legea dispune expres că dezbaterile consiliului de administrație vor avea loc la sediul societății, în practică acestea se desfășoară într-un alt loc stabilit de părți, astfel încât, în cadrul altor sisteme de drept europene, ședințele consiliului de administrație se pot desfășura oriunde în lume, prin mandatar ori prin telefon²¹. În acest sens, codul comercial francez prevede expres că ședințele consiliului de administrație și exercitarea dreptului de vot se poate realiza prin videoconferințe, cu anumite limite referitoare la operațiunile în privința cărora se poate exercita dreptul de vot prin această modalitate²². Utilitatea căilor moderne de comunicare este bine cunoscută, iar posibilitatea de identificare, vizualizare a administratorului și de individualizare a voinței sale, ca parte componentă a voinței consiliului de administrație, îi conferă un vot pozitiv.

Atâta timp cât doctrina și practica au confirmat că locul deliberărilor consiliului de administrație poate să fie altul decât sediul social, înseamnă că la nivel comunitar, chiar dacă legislația națională nu conține nici o prevedere în acest sens există posibilitatea desfășurării ședințelor consiliului de administrație prin videoconferințe ori prin alte mijloace moderne de comunicare.

În conformitate cu stipulațiile art. 143, al. 1 din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale "*Consiliul de administrație poate delega o parte din puterile sale unui comitet de direcție, compus din membri aleși dintre administratori, fixându-le în același timp și remunerația*". Aceasta înseamnă că membrii comitetului de direcție vor fi aleși din rândul administratorilor consiliului de administrație. Regulamentul 2157/2001 nu cuprinde nici o dispoziție în vederea numirii unui comitet de direcție, dar în structura societății comerciale europene poate fi numit un comitet de direcție sau comitet de studii în condițiile în care legislația națională a statului membru în care a fost înmatriculată societatea dispune în acest sens.

În legislația română, se creează o confuzie referitoare la obligația de control și supraveghere a consiliului de administrație în privința membrilor comitetului de direcție²³. Astfel, administratorii aleși în cadrul comitetului de direcție ar trebui să supravegheze propria activitate. Considerăm că există o incompatibilitate între cele două funcții, astfel încât legiuitorul ar trebui să prevadă ca persoanele din comitetul de direcție să nu poată fi alese dintre

²¹ A se vedea A. Mănăilă, *Companiile offshore sau evaziunea fiscală legală*, Ed. All Beck, București, 2004, p. 47,53,60. Pentru detalii Ph. Merle, *op. cit.*, p. 415-416.

²² Pentru aceeași opinie E. Munteanu, *op. cit.*, p. 165.

²³ A se vedea St. D. Cârpenaru, C. Predoiu, S. David, Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 341.

membrii consiliului de administrație²⁴. În virtutea unei alte opinii, în acest caz consiliul de administrație nu va exercita nici un drept de control asupra activității comitetului de direcție²⁵. Totuși, în cazul în care acceptăm ultima afirmație, se pune următoarea întrebare: cine va exercita dreptul de supraveghere a operațiunilor comitetului de direcție? Acest drept ar putea fi exercitat de către adunarea generală în virtutea dreptului de control asupra operațiunilor desfășurate de către administratori. De lege ferenda, considerăm că legiuitorul ar trebui să reglementeze mai clar statutul comitetului de direcție și relația dintre cele două organe ale societății pe acțiuni. Astfel, persoanele care devin membre ale comitetului de direcție ar trebui să fie suspendate din funcția pe care o dețin din cadrul consiliului de administrație.

În sistemul de drept danez, legislația comercială prevede că majoritatea membrilor comitetului de direcție nu trebuie să îndeplinească și funcția de administratori ai societății în același timp²⁶. Deși, teoretic există posibilitatea ca o persoană fizică să fie și director și administrator al societății, în practică se poate evita aceasta în virtutea pârghiilor oferite de legea daneză privind societățile pe acțiuni.

Regulamentul nr. 2157/2001 privind Statutul Societății Comerciale Europene creionează, în linii mari, atribuțiile și trăsăturile organelor celor două sisteme de administrare a societății europene. În acest sens, art. 9 dispune că prevederile regulamentului se vor completa cu dispozițiile actului constitutiv și cu prevederile legislației naționale ale statului în care a fost înregistrată societatea comercială europeană.

În aplicarea prevederilor acestui regulament, o problemă importantă o constituie faptul că statele membre ale Uniunii Europene nu reglementează ambele sisteme de administrare cu excepția Franței și a Liechtensteinului. În acest sens, art. 39, paragraful 5 și art. 43, paragraful 4 din Regulamentul nr. 2157/2001 prevăd că în cazul în care unul din cele două sisteme nu este reglementat de legislația unui stat membru al Uniunii Europene, oficialitățile statului respectiv trebuie să adopte toate măsurile necesare pentru ca o societate europeană să poate fi înființată și să-și poată desfășura activitatea în conformitate cu opțiunea fondatorilor. Astfel, legiuitorul comunitar a întărit dreptul de alegere al asociaților. Răspunderea administratorilor și a membrilor

---

²⁴ A se vedea în acest sens: St.D. Cărpenaru, C. Predoiu, S. David, Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 343.

²⁵ I. Turcu, *op. cit.*, p. 484.

²⁶ A se vedea B. Iversen, J. Nørgard, L. L. Petersen & M. Wegener, *Danish Business Law*, Ed. DJØF, Copenhagen, 2000, p. 477; D. D. Șaguna, M. R. Nicolescu, *Societăți comerciale europene*, Ed. Oscar Print, București, 1996, p. 202.

consiliului de supraveghere va fi apreciată în funcție de dispozițiile legislației naționale ale statului în care a fost înregistrat societatea europeană în conformitate cu prevederile art. 51 din Regulamentul nr. 2157/2001.

În prezent, *Societas Europaea*, înființată sub forma unei societăți pe acțiuni, reprezintă singura formă de societate comercială reglementată la nivel comunitar. În acest context, societățile comerciale europene reprezintă un element de avangardă ai economiei europene și mondiale alături de societățile trans-naționale și internaționale. Procesul de armonizare în domeniul societăților comerciale are rolul de a elimina diferențele majore fie prin reglementarea unei soluții uniforme, fie prin enunțarea unei reguli generale și a excepției. Regulamentul nr. 2157/2001 privind Statutul Societății Comerciale Europene are rolul de a juxtapune cele două mari sisteme administrative semnificative pentru societate pe acțiuni și legiferați în cuprinsul legislațiilor naționale europene.

THE LEGAL SETTLEMENT OF THE ADMINISTRATORS' STATUS IN THE EUROPEAN LEGISLATION

- Abstract -

Within the European area, the legislation referring to companies differs from one country to another. Therefore, the European Union has started the process of harmonization. As a result, the "Societas Europaea" means a unique type of company at the community level.

Administrators represent the management board of the company. The status of the administrators of a public company is regulated both at national, as well as at the community level. The Council Regulation (EC) no 2157/2001 on the Statute for European company (SE) represents a uniform legislation concerning public companies. The Council Regulation (EC) no 2157/2001 legislates on the two well known European systems: the traditional and the modern organization. The French system, entitled *the one-tier system*, consists of a general meeting of shareholders and an administrative board, while the German one, known as *the two-tier system*, is represented by a general meeting of shareholders, a supervisory and a management board.

Thus, the European regulation of the administrators' status represents the synthesis of the national legislation.